

Komunikat dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej z dnia 31 marca 2010 r. w sprawie sposobu dostosowania warunków i formy przeprowadzania sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego do potrzeb uczniów (słuchaczy) ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi od roku szkolnego 2010/2011

Na podstawie

§ 37 ust. 6 *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych* (DzU nr 83, poz. 562, z późn. zm.),

§ 49 ust. 6 *Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 8 kwietnia 2008 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w publicznych szkołach i placówkach artystycznych* (DzU nr 66, poz. 400, z późn. zm.),

§ 6 ust. 8 *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych* (DzU nr 19, poz. 167),

§ 6 ust. 8 *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach* (DzU nr 19, poz. 166)

podają informację o sposobie dostosowania warunków i formy przeprowadzania sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego do potrzeb uczniów (słuchaczy) ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

1. Uczniowie niepełnosprawni lub niedostosowani społecznie mogą przystąpić do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w warunkach i formie dostosowanych do ich potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.
2. Uczniowie mający orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania mogą przystąpić do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w warunkach i formie dostosowanych do ich potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych na podstawie tego orzeczenia.
3. Uczniowie (słuchacze) chorzy lub niesprawni czasowo mogą przystąpić do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w warunkach i formie dostosowanych do ich stanu zdrowia na podstawie zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza.
4. Uczniowie (słuchacze) ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się mają prawo przystąpić do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w warunkach dostosowanych do ich potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej spełniającej warunki, o których mowa w art. 71b ust. 3b ustawy o systemie oświaty.
5. Za dostosowanie warunków i formy przeprowadzania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego jest odpowiedzialny dyrektor szkoły jako przewodniczący szkolnego zespołu egzaminacyjnego.
6. Dyrektor szkoły nie może dostosować warunków ani formy przeprowadzania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego bez wniosku o dostosowanie złożonego przez rodziców (prawnych opiekunów) ucznia lub przez słuchacza. Dostosowując warunki i formę zgodnie z treścią opinii, orzeczenia lub zaświadczenia, dyrektor nie ma prawa wykroczyć poza sposoby wyliczone w tabeli 1.
7. W przypadku gdy podstawę dostosowania stanowi opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej, wniosek rodziców (prawnych opiekunów) ucznia lub wniosek słuchacza przedkłada się dyrektorowi szkoły wraz z opinią nie później niż 15 października roku szkolnego, w którym przeprowadzany jest sprawdzian lub egzamin gimnazjalny.
W pozostałych przypadkach wniosek przedkłada się dyrektorowi szkoły w terminie przez niego ustalonym, ale nie później niż w terminie przesłania list uczniów do okręgowej komisji egzaminacyjnej, z zastrzeżeniem, że w uzasadnionych przypadkach (w szczególności gdy podstawę dostosowania stanowi nagle zdarzenie losowe, choroba lub czasowa niesprawność), wniosek może zostać złożony w terminie późniejszym, niezwłocznie po stwierdzeniu okoliczności uprawniających do dostosowania.
8. W przypadku dysfunkcji nieujętych w tabeli 1. decyzję o sposobach dostosowania warunków i formy przeprowadzania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego do potrzeb ucznia niepełnosprawnego lub niedostosowanego społecznie, mającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, podejmuje przewodniczący szkolnego zespołu egzaminacyjnego w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną.

Tabela 1. Dopuszczalne sposoby dostosowania warunków i formy przeprowadzania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego

Uprawnieni do dostosowania	Sposoby dostosowania
uczniowie niesłyszący , uczniowie słabo słyszący (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	<ul style="list-style-type: none"> – zestaw egzaminacyjny dostosowany do dysfunkcji (w przypadku sprawdzianu oznaczony symbolem S-7, w przypadku egzaminu gimnazjalnego – GH-7; GM-7; G*-7) – zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zestawie egzaminacyjnym, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi; uczeń zaznacza wybraną odpowiedź znakiem X; jeżeli się pomyli, otacza znak X kółkiem i zaznacza inną odpowiedź – przedłużenie czasu sprawdzianu nie więcej niż o 30 minut, części humanistycznej i matematyczno-przyrodniczej egzaminu gimnazjalnego nie więcej niż o 60 minut (każda część), części egzaminu z języka obcego nowożytnego nie więcej niż o 45 minut – przystąpienie do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali (możliwe tylko wtedy, gdy uczeń korzysta z przedłużenia czasu)
uczniowie niewidomi (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	<ul style="list-style-type: none"> – zestaw egzaminacyjny dostosowany do dysfunkcji (w przypadku sprawdzianu oznaczony symbolem S-6, w przypadku egzaminu gimnazjalnego – GH-6; GM-6; G*-6) – korzystanie z maszyny do pisania pismem Braille’a, specjalnie dostosowanego komputera, kubarytmów – przedłużenie czasu sprawdzianu nie więcej niż o 30 minut, części humanistycznej i matematyczno-przyrodniczej egzaminu gimnazjalnego nie więcej niż o 60 minut (każda część), części egzaminu z języka obcego nowożytnego nie więcej niż o 45 minut – korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego, który odczytuje uczniowi polecenia i teksty z czarnodruku oraz zapisuje odpowiedzi ucznia na kartkach dołączonych do czarnodruku (możliwe tylko w przypadku ucznia, który nie korzysta z zestawu w piśmie Braille’a, oraz przystępuje do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali) – przystąpienie do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali (możliwe wtedy, gdy uczeń korzysta z przedłużenia czasu, konieczne, gdy korzysta z pomocy nauczyciela wspomagającego)
uczniowie słabo widzący (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	<ul style="list-style-type: none"> – zestaw egzaminacyjny dostosowany do dysfunkcji (w przypadku sprawdzianu zestaw zapisany czcionką Arial 16 pkt oznaczony symbolem S-4 lub zestaw zapisany czcionką Arial 24 pkt oznaczony symbolem S-5, w przypadku egzaminu gimnazjalnego – odpowiednie zestawy oznaczone symbolami GH-4; GM-4; G*-4 lub GH-5; GM-5; G*-5) – zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zestawie egzaminacyjnym, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi; uczeń zaznacza wybraną odpowiedź znakiem X; jeżeli się pomyli, otacza znak X kółkiem i zaznacza inną odpowiedź – korzystanie z przyborów optycznych, którymi uczeń posługuje się na co dzień – oświetlenie stanowiska pracy dostosowane do dysfunkcji – przedłużenie czasu sprawdzianu nie więcej niż o 30 minut, części humanistycznej i matematyczno-przyrodniczej egzaminu gimnazjalnego – nie więcej niż o 60 minut (każda część), części egzaminu z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 45 minut – przystąpienie do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali (możliwe tylko wtedy, gdy uczeń korzysta z przedłużenia czasu)
uczniowie niepełnosprawni ruchowo , w tym z dziecięcym porażeniem mózgowym	<ul style="list-style-type: none"> – przedłużenie czasu sprawdzianu nie więcej niż o 30 minut, części humanistycznej i matematyczno-przyrodniczej egzaminu gimnazjalnego – nie więcej niż o 60 minut (każda część), części egzaminu z języka obcego

<p>(na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania)</p>	<p>nowożytnego – nie więcej niż o 45 minut</p> <ul style="list-style-type: none"> – zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zestawie egzaminacyjnym, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi; uczeń zaznacza wybraną odpowiedź znakiem X; jeżeli się pomyli, otacza znak X kółkiem i zaznacza inną odpowiedź – pisanie odpowiedzi do zadań otwartych na komputerze odłączonym od wewnętrznej i zewnętrznej sieci oraz z usuniętymi programami korekty językowej (możliwe tylko wtedy, gdy uczeń przystępuje do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali) – korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego, który zapisuje odpowiedzi dyktowane przez zdającego (możliwe tylko wtedy, gdy zdający nie może pisać sam, w toku edukacji został wdrożony do odpowiedniej współpracy z nauczycielem i przystępuje do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali) – przystąpienie do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali (możliwe wtedy, gdy uczeń korzysta z przedłużenia czasu, konieczne, gdy korzysta z pomocy nauczyciela wspomagającego lub pisze na komputerze)
<p>uczniowie z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – zestaw egzaminacyjny dostosowany do dysfunkcji (w przypadku sprawdzianu oznaczony symbolem S-8, w przypadku egzaminu gimnazjalnego – GH-8; GM-8; G*-8) – zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zestawie egzaminacyjnym, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi; uczeń zaznacza wybraną odpowiedź znakiem X; jeżeli się pomyli, otacza znak X kółkiem i zaznacza inną odpowiedź – przedłużenie czasu sprawdzianu nie więcej niż o 30 minut, części humanistycznej i matematyczno-przyrodniczej egzaminu gimnazjalnego – nie więcej niż o 60 minut (każda część), części egzaminu z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 45 minut – przystąpienie do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali (możliwe tylko wtedy, gdy uczeń korzysta z przedłużenia czasu)
<p>uczniowie z autyzmem (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego, który pomaga uczniowi skoncentrować uwagę na zestawie egzaminacyjnym (możliwe tylko wtedy, gdy w toku edukacji uczeń został wdrożony do takiej współpracy z nauczycielem i gdy uczeń przystępuje do sprawdzianu lub egzaminu w oddzielnej sali) – przedłużenie czasu sprawdzianu nie więcej niż o 30 minut, części humanistycznej i matematyczno-przyrodniczej egzaminu gimnazjalnego – nie więcej niż o 60 minut (każda część), części egzaminu z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 45 minut – przystąpienie do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali (możliwe wtedy, gdy uczeń korzysta z przedłużenia czasu, konieczne, gdy korzysta z pomocy nauczyciela wspomagającego)
<p>uczniowie (słuchacze) z przewlekłymi chorobami somatycznymi (na podstawie zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza lub orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – dostosowanie warunków organizacyjnych zgodnie z zaleceniami lekarza – korzystanie z zaleconego przez lekarza sprzętu medycznego i leków – przedłużenie czasu sprawdzianu nie więcej niż o 30 minut, części humanistycznej i matematyczno-przyrodniczej egzaminu gimnazjalnego – nie więcej niż o 60 minut (każda część), części egzaminu z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 45 minut – przystąpienie do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali (możliwe tylko wtedy, gdy uczeń korzysta z przedłużenia czasu)
<p>uczniowie (słuchacze) czasowo chorzy (na podstawie zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – dostosowanie warunków organizacyjnych zgodnie z zaleceniami lekarza – korzystanie z zaleconego przez lekarza sprzętu medycznego i leków

<p>uczniowie (słuchacze) niesprawni czasowo (na podstawie zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – dostosowanie warunków organizacyjnych zgodnie z zaleceniami lekarza, w tym przedłużenie czasu sprawdzianu nie więcej niż o 30 minut, części humanistycznej i matematyczno-przyrodniczej egzaminu gimnazjalnego – nie więcej niż o 60 minut (każda część), części egzaminu z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 45 minut – korzystanie z zaleconego przez lekarza sprzętu medycznego i leków – zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zestawie egzaminacyjnym, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi; uczeń zaznacza wybraną odpowiedź znakiem X; jeżeli się pomyli, otacza znak X kółkiem i zaznacza inną odpowiedź – korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego, który zapisuje odpowiedzi dyktowane przez zdającego (możliwe tylko wtedy, gdy uczeń nie może pisać sam i przystępuje do sprawdzianu lub egzaminu w oddzielnej sali) – przystąpienie do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali (możliwe wtedy, gdy uczeń korzysta z przedłużenia czasu, konieczne, gdy korzysta z pomocy nauczyciela wspomagającego)
<p>uczniowie (słuchacze) ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się (na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zestawie egzaminacyjnym, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi; uczeń (słuchacz) zaznacza wybraną odpowiedź znakiem X; jeżeli się pomyli, otacza znak X kółkiem i zaznacza inną odpowiedź – przedłużenie czasu sprawdzianu nie więcej niż o 30 minut, części humanistycznej i matematyczno-przyrodniczej egzaminu gimnazjalnego – nie więcej niż o 60 minut (każda część), części egzaminu z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 45 minut – przystąpienie do sprawdzianu lub egzaminu w oddzielnej sali (możliwe tylko wtedy, gdy uczeń (słuchacz) korzysta z przedłużenia czasu) – zapisywanie odpowiedzi do zadań otwartych na komputerze odłączonym od wewnętrznej i zewnętrznej sieci oraz z usuniętymi programami korekty językowej lub korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego, który zapisuje odpowiedzi ucznia (słuchacza) do zadań otwartych (oba dostosowania są możliwe tylko wtedy, gdy głębokość zaburzenia grafii uniemożliwia odczytanie pracy egzaminacyjnej i gdy uczeń lub słuchacz przystępuje do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali; drugie z wymienionych dostosowań jest możliwe tylko wtedy, gdy w toku edukacji uczeń lub słuchacz został wdrożony do takiej współpracy z nauczycielem) – korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego, który przed przystąpieniem do pracy przez ucznia jeden raz głośno odczytuje po kolei wszystkie teksty liczące 250 słów lub więcej, stanowiące podstawę zadań sprawdzianu lub części humanistycznej egzaminu gimnazjalnego (możliwe tylko wtedy, gdy głębokość dysleksji uniemożliwia zrozumienie dłuższego tekstu i uczeń lub słuchacz przystępuje do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali) – skierowanie zestawu egzaminacyjnego do oceny na podstawie dostosowanych kryteriów punktowania odpowiedzi do wybranych zadań otwartych – przystąpienie do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali (możliwe wtedy, gdy uczeń lub słuchacz korzysta z przedłużenia czasu, konieczne, gdy korzysta z pomocy nauczyciela wspomagającego lub pisze na komputerze)

Gwiazdka (*) reprezentuje symbol języka obcego: A – angielskiego, F – francuskiego, E – hiszpańskiego, N – niemieckiego, R – rosyjskiego, W – włoskiego

9. W przypadku gdy uczeń (słuchacz) korzysta z pomocy nauczyciela wspomagającego, który zapisuje odpowiedzi ucznia, przebieg sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego musi być utrwalony na nośniku zapisu elektronicznego.

10. W przypadku gdy do przystąpienia do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali uprawniony jest więcej niż jeden uczeń (słuchacz) w danej szkole, a uprawnienie to nie jest związane z korzystaniem z pomocy nauczyciela wspomagającego, możliwe jest przeprowadzenie sprawdzianu lub egzaminu dla wszystkich tych uczniów (słuchaczy) w jednej sali, z wyjątkiem sytuacji, w której dostosowanie dotyczy zdających część trzecią egzaminu z różnych języków obcych.
11. W czasie przeprowadzania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego dla uczniów niepełnosprawnych lub niedostosowanych społecznie mających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego należy zapewnić w zespole nadzorującym obecność specjalisty z zakresu danej niepełnosprawności, w szczególności: tyflopedagoga, surdopedagoga lub tłumacza języka migowego albo pedagoga resocjalizacji, jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem i do obsługi specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.
12. W przypadku egzaminu z języka obcego nowożytnego komputer, z którego korzysta zdający, powinien mieć zainstalowane oprogramowanie obsługujące odpowiedni dla danego języka układ klawiatury.
13. Dostosowane do rodzaju niepełnosprawności zestawy egzaminacyjne przygotowuje się wyłącznie dla następujących uczniów mających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego: słabo widzących, niewidomych, słabo słyszących, niesłyszących, z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim.
14. Uczniowie ze sprzężonymi niepełnosprawnościami¹ mający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego mogą być zwolnieni przez dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej z obowiązku przystąpienia do sprawdzianu, a uczniowie ze sprzężonymi niepełnosprawnościami mający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którzy nie rokują kontynuowania nauki w szkole ponadgimnazjalnej, mogą być zwolnieni przez dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej z obowiązku przystąpienia do egzaminu – na wniosek rodziców (prawnych opiekunów) pozytywnie zaopiniowany przez dyrektora szkoły.
15. Uczniowie ze sprzężonymi niepełnosprawnościami mający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którzy z powodu swojej niepełnosprawności nie potrafią samodzielnie czytać lub pisać, są zwolnieni z obowiązku przystąpienia do części trzeciej egzaminu.
16. Uczniowie z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, uczniowie ze sprzężonymi niepełnosprawnościami oraz uczniowie z autyzmem, uczęszczający do gimnazjów specjalnych, przystępują do części trzeciej egzaminu tylko wtedy, gdy zajęcia z języka obcego nowożytnego realizowali w wymiarze godzin określonym dla trzyletniego okresu nauczania w ramowym planie nauczania dla gimnazjum specjalnego.

¹ O niepełnosprawnościach sprzężonych mówimy, gdy u ucznia niesłyszącego, słabo słyszącego, niewidomego, słabo widzącego, z niepełnosprawnością ruchową, z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, z autyzmem występuje co najmniej jeszcze jedna z wymienionych niepełnosprawności.